

**ЕМИЛИЯН СТАНЕВ**  
**ТЕЖЪК ЖИВОТ**

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Докато шумата не беше опадала, въглищарката лисица лежеше в младата гора, където се намираще обрасла с мъх и бръшлян скала. Там беше дупката ѝ — влажна и нечиста, с много входи и изходи. Но когато гората се оголи и земята се покри с листа, лисицата слезе към дола, намери стара язовина и се пресели в нея.

Тя беше много млада, още неопитна, но в жълтите ѝ като кехлибар очи буйно светеше веселият и игрив пламък на живота, а под издутото ѝ чело се криеше много хитрина и притворство. Когато ходеше с котешки безшумен ход, повлякла пухкавата си опашка, прилична на къделя, нейното тънко и дълго тяло потрепваше в змийска и лукава грация. Дирята ѝ описваше чудно криви и непостоянни линии край крайнините на гората, където всяка нощ лисицата ловеше мишки.

Но тя не беше виждала сняг и когато ниските небеса се замрежиха от снежни мушици, а гората побеля и се преви от кита, излая от учудване. Порази я глухата тишина на гората, в която всеки звук отекваше плътно и звучно. Белината правеше всичко видимо и открито, а заспалата гора изглеждаше смълчана, като че там не живееше нито едно живо същество.

Лисицата се вмъкна в своята топла дупка и заспа свита на кълбо, с отметната към главата опашка. Там прекара деня и привечер излезе на лов.

Ала този път не хвана нищо. Снегът продължаваше да вали. Той ѝ пречеше да вижда ясно. Освен това скърцаше под краката ѝ. Тя не беше свикнала да ходи по него. Мокротата я дразнеше, а тихият, едва доловим шепот, който пълнеше въздуха, и падащият от клоните кит ѝ бъркаха да чува добре.

Край един голям камък тя вдигна заек, но не можа да го догони, защото снегът веднага засипа дирите му. Другаде намери заспал в храстите кос. Издебна го, ала скочи лошо. Черната птица изхвъркна с изплашен свисък. Заспала наблизо сойка се разбуди и изкрещя.

Тогава лисицата слезе отново към дола, намери засипана от снега кисевица, разрови край нея и яде гнилите ѝ стипчиви плодове. После отърси златистата си козина и се мушна в дупката.

Когато се събуди, снегът беше спрял. Здрачаваше се. Миризма на студ се носеше във въздуха. Приведените клони на дърветата

образуваха снежни тунели. Гората изглеждаше непозната и нова. Изостреният слух на лисицата долови далечен човешки говор.

Тя поиска да хване пътеката, по която винаги отиваше на лов, ала затъна в дълбокия сняг. Инстинктът я накара да промени своя път и тя тръгна нагоре, през гората, дето снегът беше най-плитък. От време на време се спираше и слушаше. После отново се занижаваше безкрайната ѝ диря — стъпка след стъпка, като зърната на броеница.

Беше гладна и щом прехвърли хълма, упъти се към поляните, дето очакваше да хване нещо. Но поляните се оказаха пусти и сякаш смалени. Отникъде не се чуваше писък на мишка, нито се виждаше някаква следа. Животните като че се бояха от снега и не се решаваха да напуснат убежищата си.

Изведнъж тя чу тих, умотителен грак. Под ниските смрачени небеса мъжделиво се очерта клинообразната верига на диви гъски. След малко птиците прелетяха над хълма и като сенки изчезнаха из равнината.

Лисицата клекна, сякаш размишляваше дали да ги последва. Равнината ѝ бе непозната. Плашеше я кучешкият лай, който всяка вечер долиташе от селото, плашеха я червените светлини на къщите, синият дим от комините и човешките гласове. Обаче гладът я измъчваше и тя реши да се спусне към реката. Там винаги можеше да се намери нещо за ядене.

Когато влезе във върбалака до вира, спря се и наостри уши. В тъмните смолисти води бяха кацнали няколко диви патици, събрани на купчинка. Те стояха неподвижни сред вира, прилични на черни топки, плувнали над тъмната, слабо лъскава река.

Изрядко някоя от тях се отделяше като сянка настрана, клатейки глава, и с лениви, бавни движения пак се връщаше при другите.

Дълго време лисицата ги дебна и търпеливо ги чака да излязат на брега. Най-после те я забелязаха. С изпънати към нея шии идваха до брега и крякаха, сякаш я канеха да скочи във водата.

Тя се търкаляше по снега, преструваше се, че не ги вижда, че не иска да знае за тях. После се отдалечи с вид на заето куче, но щом се закри зад върбите, отново се върна.

Когато нищо не помогна, загуби търпение и скочи върху най-близката. Патицата изхвъркна, а след нея с уплашен крясък се вдигна цялото ято.

Лисицата се измъкна из водата и се отърси. После се отъркаля в снега и за да се стопли, хукна нагоре по реката. Незабелязано бе достигнала селото и като клекна, започна да души въздуха.

В падината, между отрупаните със сняг овошки, се чернееха плетищата на дворовете. От комините на заспалите къщи се издигаше дим като тополи. Не се виждаше нито една светлинка. Беше тихо, сякаш селцето отвеки спеше под тежкото мрачно небе. Само водите на реката плискаха в бреговете и мътно лъщяха в мрачината.

Но ето че пак се понесе граченето на дивите гъски и от селото им отговориха техните питомни сестри. Един петел изпляска с криле и изкукурига. След него се обади втори, трети...

Нощта изглеждаше пълна с плячка. По небето се чуваше свистенето на стотици криле. Кръстообразните сенки на дивите гъски се понесоха над селото. Скоро техният тих грак заглъхна към забулената в мъгла планина.

Лисицата стана неспокойна. Ту поничаше да тръгне, ту се спираше. После изведнъж се насочи към селото. Като сянка мина под дървеното мостче, изкачи се по брега и хлътна в селската улица.

Тук снегът бе утъпкан от хората и добитъка. Миризма на дим и на говежди тор се носеше отвред. В един двор тежко сумтеше свиня. Чуваше се как грухти и троши нещо със зъби. Лисицата тръгна край една стряха. От едно ниско прозорче, зад което бе спусната бяла завеска, лъхна топлина. Отвътре се чу хъркане на спящи хора. То ѝ напомни кучешко ръмжене, изплаши я и я накара да се отдръпне.

Кукуригането на петлите я влудяваше. Тя чуваше съвсем наблизко техните гърлени звуци, прилични на прозевки, с които завършваха вика си.

Когато напусна улицата, лисицата отново се върна по брега на реката и се озова в края на селото. Пред нея се изпречи трънлив плет, в който имаше дупка. Кучешка диря водеше навътре към двора.

Тя се промъкна предпазливо, легна в снега зад плета и дълго време слуша.

Напреде ѝ се виждаше ниско оборче, измазано с кал. Зад него стърчеше грамада вършини. Наоколо димеше пресен тор и се чернееше дръвник със забита брадва. Човешки стъпки водеха към новата неизмазана къща, на чиито каменни стъпала бе оставен фенер.

Лисицата отиде до вратата на оборчето и помириса въздуха. Отвътре някой въздъхна и тежко удари стената. Чу се къркорене на разбудени кокошки. Петелът успокоително се обади: „Ко-ооо-к!“

Тя се опита да пъхне главата си през цепнатината на вратата, откъдето излизаше тънка пара. Но цепнатината бе тясна. Тогава започна да рови под вратата на оборчето, ала скоро разбра, че това е безполезно, и като го обходи от всички страни, метна се на вършината. Оттам скочи на покрива.

Тук снегът беше плитък. Дъхът на животните и топлината на тора бяха разтопили снежната покривка. На едно място се чернееше малка дупка.

Лисицата разрови сламата, прегриза няколко сухи пръчки и щом разшири дупката, завря главата си вътре. Светещите ѝ като фосфор очи за миг зърнаха легналите на пръта кокошки близо до два вола, които спокойно преживяха в мрака.

Тя се дръпна назад, сякаш се побоя да скочи. Тялото ѝ затрепера от нерешителност. Но близостта на плячката я примами, лисицата се мушна в дупката и изчезна надолу.

Кокошките се разхвърчаха на всички страни с оглушителен крясък. В тъмнината полетях перушина и слама. В стените на обора се блъскаше петелът и крещеше с цялото си гърло. Воловете се вдигнаха и неодобрително замучаха.

Лисицата разбра, че бе попаднала в примка. Тя се мятеше от ъгъл на ъгъл, търсейки отвор да се измъкне.

В двора залая куче. Откъм къщата долетях човешки вик. Лисицата се мушна под яслите и зачака. В другия край на оборчето все още кудкудякаха кокошките. Само воловете учудено я гледаха с големите си очи.

Навън снегът заскърца. Жълта светлина се залюля пред вратата и на тесни ивици проникна през разтрога. Очите на зверчето блеснаха за миг като чудно красиви изумруди. Вратата изхлопа и се отвори. Облак пара обви човека. Той влезе, вдигна фенера пред себе си и огледа оборчето. След него се вмъкна голямо рунтаво куче и застана до краката му. Светлината на фенера мина като голяма, жълта пеперуда над воловете и освети ъгъла със събраните на купчина кокошки. Селянинът измърмори, погледна нагоре и видя дупката между увисналата от покрива плява. Той изруга, забеляза кучето и го ритна.

В тая секунда лисицата изскочи под яслите. Със светкавичен скок тя се хвърли към вратата, която селянинът беше оставил отворена. Ритнатото куче нямаше време да изквичи. От устата му излезе див рев. То се втурна подир лисицата, която достигна плета и се прехвърли като змия през него. След нея кучето се заливаше с лай, а селянинът тичаше с фенера, псуваше и викаше:

— А-аах, дяволе! А-аах, мамицата ти!...

Когато се озова далеч от селото, никой не я гонеше, ала все пак тя тичаше тръс и скимтеше от страх. Едва във върбалака край реката се спря и облиза острата си муцунка.

В селото още лаеха кучетата и се чуваха виковете на селянина. Лисицата погледна няколко пъти назад, измъкна се из върбите и пое към гората.

Започна да се разсъмва. Все по-ясно се чернееха дънерите на дърветата. Водите на реката посиняха. Хоризонтът се разшири. Показа се ниското оловно небе. В студения въздух прехвъркнаха леки снежинки. Мъгла надвисна над засипаната от сняг гора.

През полянката прекоси заек, като скачаше надалеч, за да скрие следите си. Но лисицата сякаш не го забеляза. Вървеше бавно и замислено. Гърбът ѝ бе покрит със скреж. Изведнъж тя се спря край гората, погледна селото и дрезгаво излая...

После отиде при киселицата и като засити глада си, мушна се в своята дупка и заспа, свита на кълбо...

От време на време трепваше и тихичко скимтеше. Струваше ѝ се, че е в обора. Ето иде селянинът с фенера, гони я голямото рунтаво куче...

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.